

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

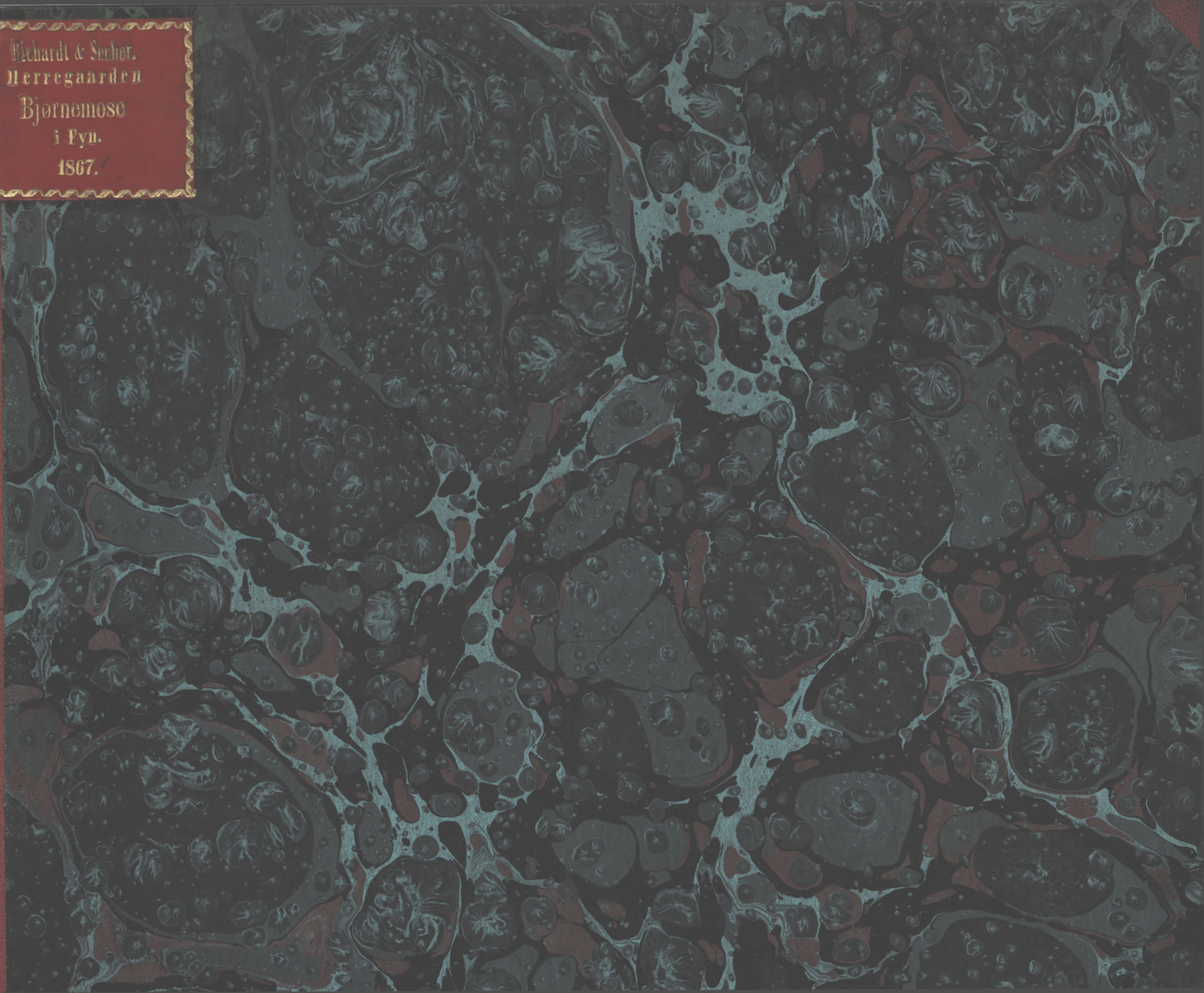
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Serber.
Herregaarden
Bjørnemoose
i Fyn.
1867.

F. Richardt del

C. A. Reitzels Forlag.

L. W. Tegner & Kittendorfs lith. Inst.

BJÖRNEMOSE,
i Fyn.

Bjørnemoose.

En af de Herregaarde, der altid have været smaa med Hensyn til Fladeindhold, er Bjørnemoose, som ligger omtrent en halv Mil øst for Svendborg og i Tved Sogn, Sunds Herred, Svendborg Amt. Dens Navn minder om en længst forsvunden Tid, da Bjørne havde hjemme i vort Fædreland. Bjørnemoose maa oprindeligt have været en liben Landsby, der i Begyndelsen af det 17de Hundrebaar tilhørte Kronen; thi Aar 1618 udstædte Christian den fjerde et Skjøde til Jakob Ulfeld til Eggestov paa Gods i Bjørnemoose. I Juni 1619 udstædtes et Tingsvidne paa Svendborg Byting om, at de Mænd, der havde boet i Bjørnemoose, og de, som endnu boede sammesteds, havde haft sin fri Græsgang paa Hallind Skov og Orkels Fang. Aaret efter siges om Bjørnemoose Gaard i et Tingsvidne af Marts 1620, udstædt paa Sunds Herreds Ting, at de, som boede der, og deres Formænd fra Arilds Tid havde haft fri Græsbed i Hallind Skov og fri Drift og Græsbed over Orkels Fang og Svendborg Bys Grund. Jakob Ulfeld, der var Rigens Raad og Kansler, døde i Aaret 1630, og efter ham arvede Otte Kræffe til Egholm, gift med hans Datter Fru Birgitte Ulfeld, Bjørnemoose. I September 1638 skjødede han Gaarden med Gods i Skaarup Sogn i Byerne Øster-Naby og Skaarupør til Henning Valkendorf til Glorup, Embedsmand paa Odense Gaard, og i dette og det følgende Aar fik den ny Ejer ved Mageskifter noget mere Gods i Skaarup Sogn. I Juli 1640 udstædte Rigens Kansler efter hans Dnsse et lovgyldigt Vidnesbyrd om det før nævnte Tingsvidne af 1619, og i Januar 1641 fik han „Laasebrev“ paa Bjørnemoose med tilhørende Gods. Henning Valkendorf døde omtrent 1650, og Bjørnemoose tilfaldt efter hans Død Sønnen Hr. Henning Valkendorf til Glorup, som i April 1655 fik Ralbs- og Herlighedsretten til Tved Kirke. Kun faa Aar ejede han i Virkeligheden denne Gaard; thi i Matriflen af 1661 heber det om Bjørnemoose, at den siges at være udlagt til Hr. Henning Valkendorfs Kreditorer.

Den var endnu paa den Tid en meget liben Sædegaard, eftersom den udgjorde 7 Tdr. Hartkorn og regnedes til en Værdi af 490 Rdlr.; den var desuden helt øde. Landgilben regnedes til $\frac{1}{2}$ Tønne Smør, og Skoven til 24 Svins Olden eller 1 Tde. Hartkorn Skovsktyld. Til Gaarden hørte Skaarup Skovmølle, som skulde yde 3 Å (9 Tdr.) Mel i Landgilbe, og hvis Hartkorn var 3 Tdr. 6 Skpr. Møllesttyld; men ogsaa den var øde. Imidlertid maa Gaarden dog atter tilbels være kommen i Hr. Henning Valkendorfs Hænder, eftersom hans tredje Hustru Fru Margrete v. Blome nogle Aar senere (1674) nævnes som den, der ejede Bjørnemoose.

Den næste Ejer var Knud Urne til Julskov, der var gift med Fru Anne Beate Valkendorf, og til hvem Tved Kirke udlagdes for Gæld. Han ejede Bjørnemoose i December 1680, da han søgte om kongelig Stabsfæstelse paa et af ham udstædt Ralbsbrev. I Følge det Skjøde, Kong Frederik den tredje havde givet Gaardens sidste Ejer paa Tved Kirke, havde han nu efter Hr. Peder Jonsens Død kaldet Henrik Thomesen Vaersmark, som paa Grund af sin under Kjøbenhavns Besæjring som Student udviste Tjeneste var forfremmet til Rektor ved den lærde Skole i Rudkjøbing, hvilket Embede denne Mand nu havde forestaaet i en Tid af 19 Aar. For at „denne fattige Person med Hustru og mange Børn nogenlunde maatte kunne nyde Brødet“, var det, at der nu søgtes Stabsfæstelse paa Ralbsbrevet. Regeringen afsædede Biskop Thomas Ringo en Erklæring om denne Sag, hvilken han allerede afgav den 11te s. M. saalydende, at Tved Sogn tidligere havde været annekteret til Skaarup; men hvis Kongen vilde stille det derfra, var Ralbsbrevet i Orden, eftersom Knud Urne havde Ralbsretten til sin Kirke. Adskilligen fuldbyrdebes paa samme Tid, og Henrik Thomesen Vaersmark fik altsaa Ralbet. Fru Anne Beate Valkendorf giftede sig efter sin første Mand's Død med Etatsraad Erik Skeel til Arrestov, som derved

Bjørnemose.

blev Ejer af Bjørnemose. Han købte i Maj 1723 Den Thursø eller Thorsø, som er adskilt fra Fyn ved det smalle Svendborg Sund; dens Hartkorn var 92 Tdr. Da han 1729 var død uden Børn, tilfaldt Bjørnemose Broderen Major Mogens Skeel, der døde ugift 1730, og efter denne Søsteren Fru Ide Skeel, Enke efter Major Wulf Siegfried von Holsten. En af hendes Døtre, Fru Sofie v. Holsten, var gift med Oberstlieutenant Erik Christian Sehested, der ejede Bjørnemose i Aaret 1742, da han satte et nyt Spir paa Thursø Kirke. Han opførte en ny Hovedbygning; men da han havde faaet fuldført denne, folgte han Gaarden i Aaret 1757.

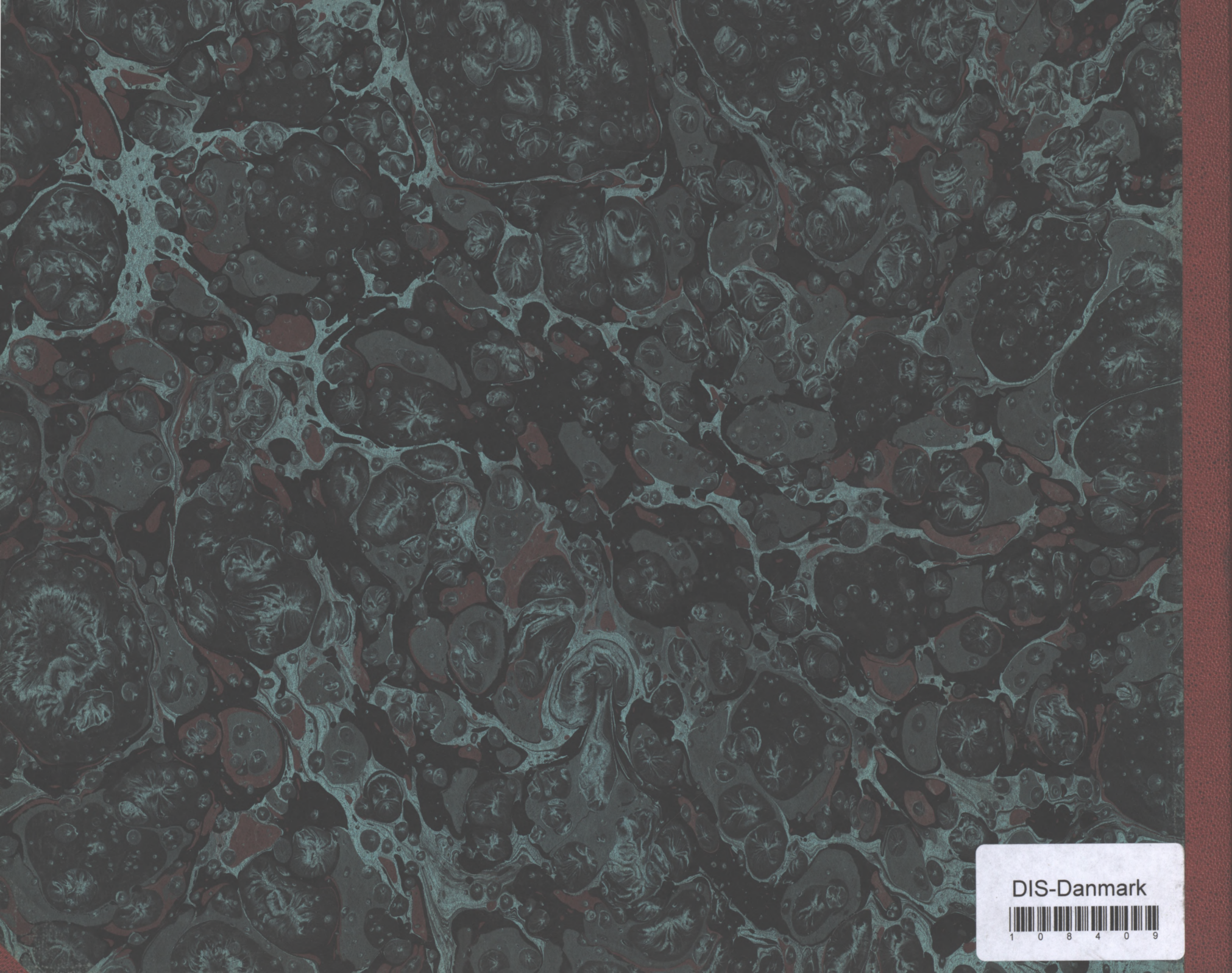
Rjøberen var Grev Christian von Ahlefeld til Langeland, der var gift med Elisabeth Suel, som efter sin Mand's Død 1791 i nogle Aar ejede Bjørnemose. Ved hendes Død 1803 tilfaldt Gaarden hendes yngre Søn Wilhelm Karl Ferdinand v. Ahlefeld, der kaldte sig „Domherre til Lybek og Herre til Bjørnemose“ og var gift med Edele Dyre Brokfenhus-Løvenhjelms (fra Vejrupgaard), der døde meget ung i Aaret 1804. Allerede Aaret efter folgte Greven Bjørnemose til Albert Christian von Heinen til Hollufgaard. Fem Aar efter fik Bjørnemose en ny Ejer i Justitsraad P. J. Neergaard til Gunderslevholm, som kort efter folgte Thursø tillige med Dens Kirke for 150,000 Rdlr. til Fæsterne, da han efter en forandret Plan havde fuldført den Udskiftning paa Den, som hans Formand havde begyndt. Maegaard (Madegaard; i Skaarup Sogn), som den Gang hørte under Bjørnemose, folgte han tillige med noget Strøgods til Proprietær Fenger, og kort efter afhændede han selve Hovedgaarden med det andet Gods til den senere Ejer af Vedbygaard Kommerceassessor P. S. Neergaard, der ejede den i Aaret 1812. Efter faa Aars Forløb folgte denne Gaarden til Overste Adam v. Bülow, som 1825 overlod den til sin Søn Rasmus Hartvig v. Bülow, der i nogle Aar ejede Gaarden og derpaa stjødede den til Forvalter Jens Peter Jensen, der da var gift med hans Søster (død 1840); selv beholdt han den lille Gaard Skovlyst (i Tved Sogn), som derved stilledes fra Bjørnemose. Proprietær

Jensen døde i Oktober 1847, og hans Enke folgte derpaa Tved Kirke, i hvis Kapel flere af Gaardens Ejere ligge begravne, til Sogneboerne, og den 1ste Marts 1848 selve Gaarden for 47,300 Rdlr. til Partifulier Jens Chr. Harreschou, som ejede Bjørnemose indtil 1854. Da afhændede han Gaarden til Grev Wille-Brahe til Hvedholm, som kort efter stjødede den til sin yngste Søn Baron Erik Wille-Brahe, som ejede den til sin Død i Høsten 1866. Han beboede Gaarden og forbedrede meget dens Marker, saa at disse nu ere i udmærket god Drift. Kort efter Baronens Død folgte hans Enke Bjørnemose med nogle Huse til Gaardmand Jens Hansen af Naby Mark (Skaarup Sogn), hvis Faber skal have tjent paa Gaarden som Avlskarl og senere været Fæstebonde paa Gobset. Kjøbesummen var omtr. 70,000 Rdlr.

Den nuværende smukke Hovedbygning paa 2 Etager er opført af Baron Wille-Brahe, der nedrev en Del af det ældre Stuehus og byggede en ny Længe imod Syd, som nu blev Hovedfløj i Steden for den vestlige Fløj. Den ny Hovedfløj er ikke bygget i nogen bestemt Stilart, men forsynet med talkede Gavle. Med sine ret anseelige Bygninger tager Gaarden sig især i Frastand og fra de i Sundet sejlene Skibe smukt ud i Landstabet; den er omgivet af en flad Engstrækning, men har et stovgroet Valfestrøg i Baggrunden. Til Gaarden hører en lille Lystflod imod Vest.

I Begyndelsen af dette Hundrebaar hørte der til Bjørnemose foruden de to før nævnte mindre Avlsgaarde og Den Thursø 14 Fæstegaarde i Tved Sogn, 2 Gaarde i Skaarup Sogn og i det mindste 4 Gaarde i Brudager Sogn, en stor Del Huse, hvoraf alene 28 i Tved Sogn, og Skovmøllen øst for Gaarden. I Aaret 1852 var Gobset 13 Fæstehuse, hvoraf 4 jordløse, med i alt 2 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdk. „ $\frac{1}{4}$ Alb. Ager og Engs Hartkorn. Møllestykken til Bjørnemose Vejr- og Vandmølle var 3 Tdr. Selve Gaardens Ager og Engs Hartkorn er 15 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. „ $\frac{3}{4}$ Alb., og dens Areal er 130 Tdr. Land Ager, 20 Tdr. Land Eng og 20 Tdr. Land Skov, i alt 170 Tdr. Land. I Aaret 1770 var selve Gaardens Ager og Engs Hartkorn 15 Tdr. 2 Skpr. „ Fdk. 1 Alb.

DIS-Danmark

